

TLPST

Lesbrief 46: maart 2018

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Op welke drie woorden woon jij?

Een adres zegt waar je woont, bijvoorbeeld 'Raamweg 1a, Den Haag' (het adres van het Genootschap Onze Taal). Zijn er nog meer manieren om aan anderen te vertellen wat je adres is?

> [Lees verder](#)



Bengels, bincken, rakkers

Kun je bedenken wat er bijzonder is aan de woorden in het kopje hierboven? Ze komen alle drie uit de taal van de zigeuners, een groep mensen van wie er in Nederland ongeveer zesduizend wonen.

> [Lees verder](#)



Iedere dag een gebaar

Dove mensen hebben een eigen taal, die bestaat uit handgebaren en gezichtsuitdrukkingen. Hiermee kun je alles uitdrukken wat je ook in gesproken Nederlands kunt zeggen. Via YouTube kun je iedere dag zo'n gebaar leren.

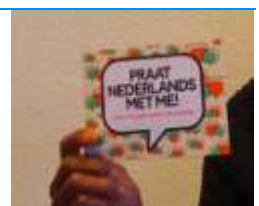
> [Lees verder](#)



Praat Nederlands met me

Buitenlandse mensen die in Nederland komen wonen, merken soms op dat het zo moeilijk is om Nederlands te leren. Het probleem: Nederlanders beginnen onmiddellijk Engels te praten. Zo kunnen de nieuwkomers nooit oefenen!

> [Lees verder](#)



Op welke drie woorden woon jij?

Een adres zegt waar je woont, bijvoorbeeld 'Raamweg 1a, Den Haag' (het adres van het Genootschap Onze Taal). Zijn er nog meer manieren om aan anderen te vertellen wat je adres is?

Ja, op de website [What3words](#) kun je vinden hoe je elke plek op de wereld met een combinatie van drie woorden kunt benoemen. Dat kon op What3words al een tijdje in het Engels en enkele andere talen, maar sinds kort is het ook in het Nederlands mogelijk. Het adres van Onze Taal is volgens What3words: [verftube.recreatie.eten](#).

Hoe werkt dit? De bedenkers hebben het aardoppervlak in vakjes van 3 bij 3 meter verdeeld. Je ziet dat goed als je op de website een kaartje vergroot. Elk vakje heeft een naam gekregen die bestaat uit drie woorden. Die zijn gekozen uit een lijst van 40.000 woorden. In totaal bevat What3words 57 biljoen driewoordcombinaties. (In totaal zijn er met die 40.000 woorden zelfs 64 biljoen combinaties mogelijk: $40.000 \times 40.000 \times 40.000$.)



Wat ook leuk is om te bedenken: elke woning is groter dan 9 m^2 , een huis met tuin zelfs véél groter. Als je gaat opzoeken waar jij woont, dan zie je dat je bijvoorbeeld de plaats van je eigen kamer heel precies kunt bepalen.

Vragen en opdrachten

- 1 Als je de plek zou moeten omschrijven waar jouw huis staat, met welke drie woorden zou je dat dan doen?
- 2 Zoek jouw adres op de site [What3words](#) en bekijk de namen van alle vakjes waarop jouw huis staat.
 - 2a Welke drie woorden vind je het grappigst?
 - 2b Welke drie woorden passen wel een beetje bij jou of bij jouw adres?
- 3 Probeer op What3words het klaslokaal te vinden waar je nu zit. Wat zijn de drie woorden van die locatie?
- 4 Bedenk drie woorden die jouw mening over de website What3words het best weergeven.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Bengels, binken, rakkers

Kun je bedenken wat er bijzonder is aan de woorden in het kopje hierboven? Ze komen alle drie uit de taal van de zigeuners, een groep mensen van wie er in Nederland ongeveer zesduizend wonen.

Zigeuners zijn oorspronkelijk afkomstig uit India en hun taal is het Romani. Tegenwoordig kent die taal zo'n zestig dialecten.

In Nederland kwamen de eerste zigeuners rond 1420 aan. Ook in de eeuwen erna vonden zigeuners uit Hongarije, Noorwegen, Bosnië, Duitsland, België en Joegoslavië de weg naar Nederland. Omdat ze eeuwenlang uitzwermden naar heel wat landen, pikten ze woorden uit de plaatselijke talen op. Maar het omgekeerde gebeurde ook. Het Nederlands heeft 132 woorden overgenomen uit de taal van de zigeuners.



De top-10 van zigeunerwoorden in onze taal is: *joekel, bink, dokken, gids, pooier, mollen, mangen, verpatsen, rum* en *poekelen*. De top-25 [vind je hier](#).

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet! Beantwoord eerst vraag 1.

- 1a** Weet jij wat zigeuners zijn?
- 1b** Is er een zigeunerkamp (of woonwagenkamp) bij jou in de buurt?
- 1c** Zoek het woord *zigeuner* op in een (online) woordenboek. Wat is de betekenis?
- 1d** Klopte jouw antwoord op vraag 1a?

Lees nu de tekst.

- 2** De taal van zigeuners bestaat uit veel dialecten en bevat veel woorden uit andere talen. Hoe komt dat?
- 3a** Het Nederlands heeft 132 woorden overgenomen uit de taal van de zigeuners. In de tekst staat de top-10. Welke woorden van die tien ken je? Schrijf die woorden op en schrijf erachter wat ze volgens jou betekenen.
- 3b** Controleer je antwoord op vraag 3a via de lijst onder dit [artikel](#).
- 4** Een aantal leerlingen bekijkt de rest van de top-25 van zigeunerwoorden in het Nederlands. Zij kiezen er een paar woorden uit. Kan de rest van de klas raden wat die woorden betekenen?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Iedere dag een gebaar

Dove mensen hebben een eigen taal. Deze taal wordt niet gesproken, maar bestaat uit handgebaren en gezichtsuitdrukkingen. In deze taal kunnen ze alles zeggen wat je in het gesproken Nederlands ook kunt uitdrukken. [Via YouTube](#) kun je iedere dag een gebaar leren uit de Nederlandse Gebarentaal.

Sommige gebaren kun je wel herkennen: [oorwarmers](#) bijvoorbeeld, [praten](#) of [goed](#). Maar dat geldt niet voor alle gebaren – kijk maar eens naar [al](#), [dooien](#) of [familie](#).

Je kunt dan ook niet zomaar wat gebaren gaan maken als je met doven gaat praten. Hun taal is een echte taal, die je moet leren. Net zoals je moet leren dat het idee dat het dooit in gesproken Nederlands wordt uitgedrukt door de klanken *d-oo-i*, moet je leren dat het in de Nederlandse Gebarentaal wordt uitgedrukt door een bepaalde vorm van je handen en een beweging.



Er zijn heel veel gebarentalen. Als je doof bent en naar een ander land verhuist, moet je net zo goed de gebarentaal van dat land leren. Het is soms nog sterker: terwijl in Nederland en Vlaanderen dezelfde taal wordt gesproken, zijn de gebarentalen verschillend. Dat wordt uitgelegd in [dit filmpje](#).

Vragen en opdrachten

In de tekst wordt het YouTube-kanaal [Het gebaar van de dag](#) genoemd. Bekijk het laatste filmpje dat op dat kanaal geplaatst is.

- 1a Welk gebaar wordt uitgelegd?
- 1b Wat is het gebaar voor *gebaar*? En wat is het gebaar voor *dag*?

Veel mensen zijn verbaasd dat er meerdere gebarentalen bestaan. Een hoogleraar van de Universiteit van Vlaanderen, prof. dr. Myriam Vermeerbergen, reageert daarop. Bekijk haar reactie aan het begin van het [college](#) (van 2:56 tot 3:55).

- 2a Wist jij dat er heel veel gebarentalen zijn?
- 2b Hoe komt het dat er meerdere gebarentalen bestaan?
- 2c Myriam Vermeerbergen zegt aan het begin van het fragment: “Misverstand nummer één: gebarentaal is universeel.” Wat betekent *universeel*?
- 2d Welk ander woord kun je herkennen in het woord *universeel*?

De hoogleraar legt in hetzelfde filmpje een belangrijk verschil uit tussen gesproken taal en gebarentaal. Bekijk dat [fragment](#) (van 4:50 tot 5:45).

- 3a Ze legt uit dat gesproken talen “oraal-auditief” zijn en gebarentalen “gestueel-visueel”. Leg in je eigen woorden uit wat zij daarmee bedoelt.
- 3b Noem een paar voordelen van gebarentaal in vergelijking met gesproken taal.
- 3c In de tekst staat dat “in Nederland en Vlaanderen dezelfde taal wordt gesproken”. Je hebt geluisterd naar een Vlaamse hoogleraar. Spreekt zij inderdaad dezelfde taal als jij? Leg je antwoord uit.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Praat Nederlands met me

Buitenlandse mensen die in Nederland komen wonen, klagen er soms over dat het zo moeilijk is om Nederlands te leren. Het probleem: Nederlanders beginnen onmiddellijk Engels tegen ze te praten. Zo kunnen nieuwkomers nooit oefenen!

Nederlanders spreken vaak goed Engels. Dat is soms vervelend voor buitenlanders. Die willen graag Nederlands praten, maar dat lukt niet als ze steeds maar antwoord krijgen in het Nederlands. Dat zie je in [dit filmpje](#).

In dat filmpje zie je ook de oplossing die sommige mensen bedacht hebben: een button met de tekst 'Praat Nederlands met me'. Daarmee kunnen ze laten zien dat ze graag de taal van het land willen leren. Bijvoorbeeld omdat ze in ons land willen blijven en ook aan alle gesprekken willen kunnen meedoen.



Dat het Nederlands moeilijk blijft, lieten [deze Engelse musicalacteurs](#) onlangs zien toen ze in Nederland gingen optreden.

Vragen en opdrachten

- 1 Stel je voor: een buitenlander vraagt jou in gebrekkig Nederlands de weg. Antwoord je dan in het Nederlands of in het Engels?
- 2 Waarom denk jij dat Nederlanders vaak in het Engels praten tegen buitenlanders?
- 3 Als jij naar een ander (niet-Engelstalig) land gaat, vind je het dan prettig als mensen in het Engels tegen je praten of wil je liever dat ze hun eigen taal spreken?
- 4 In de tekst wordt een [filmpje](#) genoemd waarin een paar Engelse musicalacteurs dezelfde Nederlandse zin goed proberen uit te spreken. Die zin is een vertaling van de bekendste zin uit *Sunset Boulevard*, de musical waarin zij spelen.
 - 4a Welke zin spreken ze uit?
 - 4b Aan welke woorden kun je het best horen dat ze geen Nederlands spreken?
 - 4c Het laatste woord van de zin is een Engels woord, dat de Nederlandse taal heeft overgenomen. De acteurs spreken het in het Engels uit. Welke letter spreek je anders uit als je dat woord in het Nederlands zegt?
 - 4d Wat is een goede Nederlandse vertaling van dat laatste woord?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1 t/m 4 Eigen antwoord.

Antwoorden tweede onderwerp

1a, 1b Eigen antwoord.

1c Het gratis woordenboek op Vandale.nl geeft als betekenis van het woord *zigeuner*: 'lid van een volk dat rondtrekt in Europa en een deel van Azië'.

1d Eigen antwoord.

2 Zigeuners reizen al eeuwen rond en hebben geen eigen land. Daardoor is/wordt hun taal erg beïnvloed door andere talen.

3 en 4 Eigen antwoord.

Antwoorden derde onderwerp

1a Eigen antwoord.

1b -

2a Eigen antwoord.

2b Zowel gesproken talen als gebarentalen zijn op natuurlijke wijze ontstaan, op verschillende plaatsen en op verschillende momenten. Daarom zijn er verschillende gesproken talen én verschillende gebarentalen.

2c Algemeen.

2d Het woord *universum*.

3a Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: bij gesproken talen gebruik je je mond om de taal te spreken en je oren om de taal te horen; bij gebarentalen gebruik je je handen en lichaam om de taal te spreken en je ogen om de taal te zien.

3b Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: doven kunnen makkelijker communiceren over grote afstand, in lawaaierige ruimtes of door een raam heen.

3c Eigen antwoord.

Antwoorden vierde onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoord.

4a 'Ik ben klaar voor mijn close-up.'

4b Eigen antwoord.

4c De *u*; in het Engels klinkt die bijna als een *a*.

4d Bijvoorbeeld: 'opname van dichtbij'.
